

Det gode lokale samarbejde

- anbefalinger til et godt samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale organisationer

Øvrige publikationer/foldere i samme serie (kan downloades fra www.frivilligraadet.dk)

Det gode samarbejde med frivillige sociale organisationer

- en undersøgelse af danske kommuners samarbejde med frivillige sociale organisationer
ISBN: 87-991005-6-8

Læg det frivillige sociale arbejde på nettet

- det kræver så lidt, men betyder så meget

Det gode lokale samarbejde

- anbefalinger til et godt samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale organisationer

Tekst: Linnea Klarskov Pagter

Layout: Lis Højrup

Illustrationer: Dorte Andersson/www.visualangels.com

Tryk: Merco Print

Oplag: 2000 stk.

Udgivet: 2007

Udgivet af:

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde

Nytorv 19, 3.sal,

1450 København K

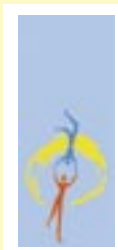
Tlf.: 3393 5293

www.frivilligraadet.dk

E-mail: info@frivilligraadet.dk

Bestilles hos: Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde

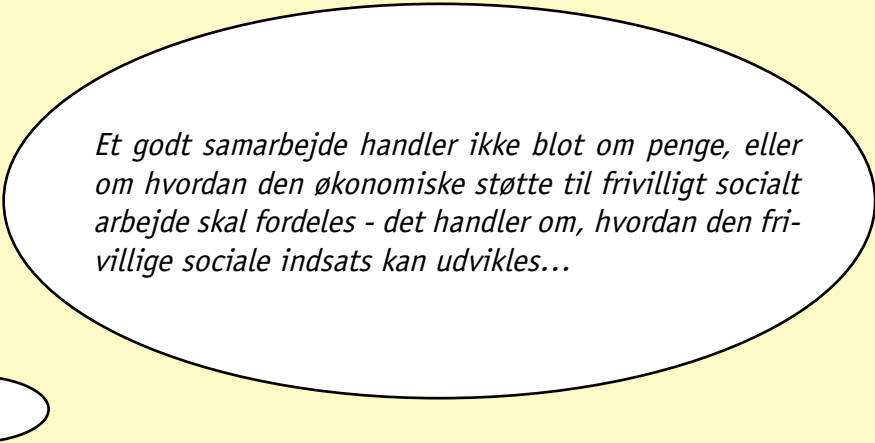
ISBN: 87-991005-7-6

DET GODE LOKALE SAMARBEJDE

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har gennem længere tid sat fokus på samarbejdet mellem landets kommuner og frivillige sociale organisationer. Der er en naturlig tæt sammenhæng mellem arbejdet i kommunerne og arbejdet i de frivillige sociale organisationer. Kommunerne har typisk et myndighedsansvar over for de borgere, der søger støtte og rådgivning samt deltager i aktiviteter i de lokale frivillige sociale organisationer. Det er derfor ofte de samme mennesker, som kommunen og de lokale frivillige sociale organisationer er i kontakt med. Frivillige sociale organisationer har dog helt andre muligheder for at skabe trygge rammer for det enkelte menneske, og de er derfor et vigtigt supplement til kommunens sociale arbejde, både når det gælder forebyggelse og om at tage hånd om det enkelte menneske. Et tæt samarbejde er derfor frugtbart for alle parter.

Selvom mange kommuner og lokale frivillige sociale organisationer allerede samarbejder, er der mange muligheder for at styrke eller udvikle samarbejdet. Det er håbet, at man lokalt vil kunne finde inspiration til at etablere, styrke og udvikle samarbejdet, og at de følgende anbefalinger til et godt samarbejde, kan bidrage til en debat af mulighederne for et styrket samarbejde.

Et godt samarbejde handler ikke blot om penge, eller om hvordan den økonomiske støtte til frivilligt socialt arbejde skal fordeles - det handler om, hvordan den frivillige sociale indsats kan udvikles...

DET GODE SAMARBEJDE...

Et godt samarbejde forudsætter, at der er tale om et reelt samarbejde, hvor kommunen lytter til de lokale frivillige sociale organisationer, og hvor de frivillige sociale organisationer aktivt inddrages i udviklingen af den frivillige sociale indsats i kommunen. Desuden forudsætter et godt samarbejde, at der er tale om et formelt samarbejde, hvor kommunen og de frivillige sociale organisationer sammen har defineret rammerne og indholdet i samarbejdet og i fællesskab formuleret en frivilligpolitik.

Et godt samarbejde indebærer også, at samarbejdet er formaliseret, gerne i et frivilligråd, hvor igennem de frivillige sociale organisationer kan være med til at præge udviklingen af den frivillige sociale indsats i kommunen. Et frivilligråd skal sammensættes således, at det fungerer som talerør for hele den frivillige sociale verden. I de kommuner, hvor der ikke er et frivilligråd, kan der i stedet etableres et formelt samarbejde. Det er vigtigt, at kommunen og de frivillige sociale organisationer i fællesskab definerer rammerne og indholdet i det formelle samarbejde.

Et godt samarbejde skal være et gennemskueligt samarbejde. Der skal være klarhed over, hvem de frivillige sociale organisationer kan kontakte, og det skal være nemt at finde frem til information om kommunens støtte til frivilligt socialt arbejde. Det er derfor mange fordele ved, at den løbende kontakt til de frivillige sociale organisationer varetages af en fast medarbejder i forvaltningen, og at samtlige informationer om kommunens støtte til frivilligt socialt arbejde er tilgængelige på kommunens hjemmeside.

...ER ET FORMELT, REELT OG GENNEMSKUELIGT SAMARBEJDE!

Et formelt samarbejde indebærer, at kommunen og de frivillige sociale organisationer sammen definerer samarbejdets rammer og indhold, og i fællesskab formulerer en frivilligpolitik.

Et reelt samarbejde indebærer, at der fra kommunens side er reel vilje til at lytte til de frivillige sociale organisationer, og at kommunen aktivt inddrager organisationerne i beslutningerne.

Et gennemskueligt samarbejde indebærer, at det er nemt at gennemskue, hvor det frivillige sociale arbejde er forankret i kommunen, og at oplysninger om kommunens støtte til frivilligt socialt arbejde er let tilgængelige.

OVERVEJ FØLGENDE:

- Hvad er et godt samarbejde for jer?
- Hvad forventer I jer af samarbejdet?
- Hvilken form for støtte forventer I som organisationer fra kommunen?
- Hvilken form for samarbejde forventer I som kommune af de frivillige sociale organisationer?
- Hvordan synes I, at samarbejdet skal organiseres?

FRIVILLIGPOLITIKKEN – RAMMEN OM SAMARBEJDET

En frivilligpolitik kan anvendes til at formalisere rammerne for det lokale samarbejde mellem kommunen og frivillige sociale organisationer. Frivilligpolitikken kan både være startskud til at etablere et nyt samarbejde, og redskab til at udvikle et eksisterende samarbejde ved, at der opsættes en række konkrete mål for samarbejdet. Formuleringen af en frivilligpolitik forudsætter, at kommunen og de frivillige sociale organisationer i fællesskab opstiller en række konkrete mål og handlinger for, hvordan det lokale samarbejde kan aktiveres og styrkes. Frivilligpolitikken kan desuden være med til at fastholde gode samarbejdsrelationer og traditioner, selvom der sker en udskiftning af medarbejdere og frivillige.

EKSEMPLER PÅ HVAD EN LOKALT FORMULERET FRIVILLIGPOLITIK KAN INDEHOLDE:

- En beskrivelse af rammerne for samarbejdet, f.eks. hvordan samarbejdet struktureres
- Visioner og konkrete mål for samarbejdet, f.eks. tættere samarbejde og integreret opgaveløsning
- En beslutning om, at der er et frivilligråd eller lignende samarbejdsforum i kommunen, der kan sikre, at de lokale frivillige sociale organisationer har mulighed for at præge den sociale indsats i kommunen
- Retningslinjer for uddelingen af økonomisk støtte til frivilligt socialt arbejde, f.eks. målgrupper, indsatsområder og ansøgningsfrister
- En vejledning til ansøgning af økonomisk støtte og ansøgningskema

EN FRIVILLIGPOLITIK FORMULERES I FÆLLESSKAB!

En frivilligpolitik skal synliggøre kommunens politik i forhold til frivilligt socialt arbejde. Det primære formål er derfor at skabe en fælles forståelse af samarbejdet mellem kommunen og den frivillige verden. Derfor er det vigtigt, at frivilligpolitikken formuleres i samarbejde mellem kommunen og de lokale frivillige sociale organisationer. I kommuner, hvor der ikke i forvejen eksisterer et samarbejde, er formuleringen af en frivilligpolitik således en oplagt måde at skabe dialog på.

EKSEMPLER PÅ HVORDAN EN FRIVILLIGPOLITIK KAN BLIVE TIL:

- **Fælles formulering af frivilligpolitikken**

Kommunen indbyder de frivillige sociale organisationer til en temadag eller lignende, hvor kommunen og de frivillige sociale organisationer i fællesskab formulerer frivilligpolitikken, som senere vedtages i kommunen.

- **Fælles brainstorm om frivilligpolitikken indhold**

Kommunen indbyder de frivillige sociale organisationer til en brainstorm omkring frivilligpolitikken, hvorefter kommunen udarbejder et udkast til en frivilligpolitik, som sendes til høring hos de frivillige sociale organisationer. Efter høringen revideres og vedtages frivilligpolitikken i kommunen.

- **Fælles drøftelser omkring kommunens forslag til en frivilligpolitik**

Kommunen udarbejder et forslag til en frivilligpolitik, som drøftes med de frivillige sociale organisationer på en temadag eller lignende. Kommunen reviderer forslaget og sender det til høring hos de frivillige sociale organisationer, før det vedtages.

- **Den frivillige verden kommer med udspillet**

De lokale frivillige sociale organisationer udarbejder et forslag til en frivilligpolitik. Forslaget drøftes med kommunen og i fællesskab formuleres et revideret forslag. Det reviderede forslag vedtages i kommunen.

FRIVILLIGRÅDET – FORUM FOR SAMARBEJDET

Frivilligrådet er det formelle samarbejdsforum for samarbejdet med frivillige sociale organisationer i den enkelte kommune. Frivilligråd kan være med til at sikre samspillet mellem kommunerne og de lokale frivillige sociale organisationer, og derved sikre, at den frivillige verdens interesser og erfaringer bliver inddraget i kommunernes arbejde.

HVORDAN KOMMER VI I GANG?

Kommunen kan tage initiativ til, at der etableres et frivilligråd i kommunen ved at indbyde de frivillige sociale organisationer til en konference eller lignende, hvor frivilligrådets sammensætning, kompetencer og arbejdsopgaver diskuteres. På konferencen kan der være mulighed for, at de frivillige sociale organisationer kan opstille kandidater til frivilligrådet. Det kan også være de lokale frivillige sociale organisationer, der tager initiativ til at oprette et frivilligråd og holder et stormøde, hvor kommunen indbydes til samarbejde.

HVORDAN KAN FRIVILLIGRÅDET SAMMENSÆTTES?

Frivilligrådet kan være åbent for alle frivillige sociale organisationer i kommunen eller sammensættes af udvalgte repræsentanter. Sammensætningen af frivilligrådets medlemmer er central. Frivilligrådet skal fungere som talerør for hele den frivillige verden, og bør derfor repræsentere alle målgrupper for det frivillige sociale arbejde. Der kan være en eller flere kommunale repræsentanter i frivilligrådet. Den kommunale repræsentant kan f.eks. fungere som sekretær for frivilligrådet. Fordelen er, at kommunen kan få indsigt i, hvad der sker på det frivillige sociale område, samtidig med at den kommunale repræsentant kan lette det administrative arbejde for de frivillige sociale organisationer.

HVORDAN KAN FRIVILLIGRÅDETS ARBEJDE STRUKTURERES?

Frivilligrådet kan afholde møder efter behov, afhængigt af de kompetencer og arbejdsopgaver, som frivilligrådet tillægges. De fleste frivilligråd holder møde fire til otte gange om året og mødes med kommunens socialudvalg to gange om året, ofte i forbindelse med uddelingen af økonomisk støtte og ved årets afslutning. Det er vigtigt, at mødestrukturen formaliseres i kommunens frivilligpolitik.

HVAD KAN FRIVILLIGRÅDET BESKÆFTIGE SIG MED?

Frivilligrådet kan varetage en lang række opgaver relateret til det frivillige sociale arbejde, enten selvstændigt eller i samarbejde med kommunen. Det er dog vigtigt, at kommunen og frivilligrådet i fællesskab definerer frivilligrådets kompetencer og arbejdsopgaver.

EKSEMPLER PÅ ET FRIVILLIGRÅDS OPGAVER OG KOMPETENCER:

- Frivilligrådet kan fungere som kommunens formelle høringspart i spørgsmål, der vedrører den frivillige sociale indsats
- Frivilligrådet kan deltage i udviklingen af den frivillige sociale indsats ved f.eks. at være med til at udpege indsatsområder for den økonomiske støtte til frivilligt sociale arbejde
- Frivilligrådet kan indstille ansøgninger til økonomisk støtte til kommunens socialudvalg
- Frivilligrådet kan stå for at udarbejde en social vejviser over de frivillige aktiviteter i kommunen
- Frivilligrådet kan koordinere og arrangere aktiviteter og temadage for de frivillige sociale organisationer

ANDRE FORMER FOR FORMELT SAMARBEJDE

Samarbejdet med frivillige sociale organisationer kan antage mange former og tilpasses strukturen i den enkelte kommune. I kommuner, hvor der ikke er et frivilligråd, kan kommunen vælge at indlede en anden form for formaliseret samarbejde med de lokale frivillige sociale organisationer. Det formelle samarbejde kan medvirke til at øge kommunens kendskab til de lokale frivillige sociale organisationer, og give de frivillige sociale organisationer mulighed for at komme med input til udviklingen af den frivillige sociale indsats.

HVORDAN ETABLERES DET FORMELLE SAMARBEJDE?

Kommunen kan tage initiativ til at formalisere samarbejdet med frivillige sociale organisationer ved f.eks. at invitere de frivillige sociale organisationer til et stormøde, hvor mulighederne for et formelt samarbejde diskuteres. Det er vigtigt, at kommunen og de frivillige sociale organisationer i fællesskab definerer rammerne og indholdet i det formelle samarbejde, således at alle – både kommunen og de frivillige sociale organisationer - er indforståede med samarbejdets struktur.

HVORDAN KAN DET FORMELLE SAMARBEJDE ORGANISERES?

- Via temamøder, løbende dialogmøder eller årsmøder, hvor kommunen og de frivillige sociale organisationer mødes og diskuterer den frivillige sociale indsats
- Via samarbejdsforum, hvor repræsentanter fra kommunen og de frivillige sociale organisationer mødes efter behov

HVORDAN KAN SAMARBEJDET FORANKRES I KOMMUNEN?

EN FORVALTNING – ÉN INDGANG TIL KOMMUNEN

I de fleste kommuner er samarbejdet med frivillige sociale organisationer og administrationen af den økonomiske støtte til frivilligt socialt arbejde forankret i én forvaltning, oftest socialforvaltningen. Fordelen ved dette er, at det skaber klarhed over, hvem foreningerne skal kontakte, hvormed det bliver mere overskueligt for de frivillige sociale organisationer at samarbejde med kommunen.

FLERE FORVALTNINGER - ØGET SPIDSKOMPETENCE

I nogle kommuner er samarbejdet med frivillige sociale organisationer derimod forankret i forskellige forvaltninger på tværs af kommunestrukturen. Her er det det konkrete indhold af det frivillige sociale arbejde, som afgør, hvilken forvaltning den frivillige sociale indsats er forankret i. Der skelnes f.eks. mellem frivilligt socialt arbejde udført blandt børn, unge, voksne og ældre. Fordelene ved at forankre det frivillige sociale arbejde i forskellige forvaltninger er, at den frivillige sociale indsats placeres der, hvor spidskompetencerne findes. Til gengæld betyder spredningen over flere forvaltninger, at det er meget svært at skabe overblik over det frivillige sociale arbejde i kommunen, og for de frivillige sociale organisationers vedkommende, kan det skabe stor tvivl om, hvilken forvaltning man skal kontakte.

FRIVILLIGKONSULENTER OG KONTAKTPERSONER

En frivilligkonsulent eller kontaktperson til det frivillige sociale arbejde er bindeleddet mellem kommunen og den frivillige verden, og de frivillige sociale organisationers faste indgang til kommunen. Frivilligkonsulenten eller kontaktpersonen kan varetage mange forskellige opgaver relateret til den lokale frivillige sociale indsats. Vedkommende skal først og fremmest holde løbende kontakt til de frivillige sociale organisationer og have overblik over den frivillige sociale indsats. Desuden skal frivilligkonsulenten eller kontaktpersonen sikre, at både eksisterende og nye frivillige sociale organisationer har let adgang til kommunens støtte til frivilligt socialt arbejde.

HVOR MEGET TID SKAL KONTAKTPERSONEN ANVENDE PÅ DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE?

Der er stor forskel på, hvor meget tid frivilligkonsulenter og kontaktpersoner anvender på at understøtte den frivillige sociale indsats. De frivilligkonsulenter og kontaktpersoner, der primært varetager kontakten til de frivillige sociale organisationer og administrerer den økonomiske støtte, anvender typisk mellem tre og ti timer om ugen. De frivilligkonsulenter og kontaktpersoner, der derudover er ansat til at styrke og udvikle det frivillige sociale arbejde, anvender derimod op mod 30 timer om ugen eller er fuldtidsansatte på området. Erfaringer viser, at frivilligkonsulenter og kontaktpersoner med god tid til opgaven kan bidrage til at løfte den lokale frivillige sociale indsats. Det er derfor vigtigt, at kommunen overvejer, hvor højt ambitionsniveauet for samarbejdet skal være, før frivilligkonsulenten eller kontaktpersonens arbejdsopgaver og arbejdstid fastlægges.

EKSEMPLER PÅ ARBEJDSOPGAVER:

- Løbende kontakt til de frivillige sociale organisationer
- Administration af den økonomiske støtte til frivilligt socialt arbejde
- Have overblik over frivillige sociale aktiviteter i kommunen og skabe netværk
- Afholde kurser for de frivillige sociale organisationer
- Deltage i udviklingen af det frivillige sociale arbejde ved f.eks. at udpege indsatsområder i samarbejde med organisationerne
- Støtte organisationerne i forbindelse med nye aktiviteter
- Yde 'krisehjælp' hvis frivillige sociale organisationer har lokalemangel eller andre problemer

LÆG DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE PÅ NETTET!

Et godt samarbejde mellem kommunen og frivillige sociale organisationer kræver, at det er nemt for både nye og eksisterende frivillige sociale organisationer at finde frem til praktiske informationer om kommunens støtte til frivilligt socialt arbejde. Oplysninger om kommunale kontaktpersoner og kriterier for tildeling af økonomisk støtte bør derfor være let tilgængelige på kommunens hjemmeside, gerne i hovedmenuen eller gennem frittekstsøgningen.

EKSEMPLER PÅ OPLYSNINGER, SOM BØR VÆRE TILGÆNGELIGE PÅ KOMMUNENS HJEMMESIDE:

- Kommunens frivilligpolitik
- Kontaktoplysninger på kommunens frivilligkonsulent/kontaktperson til det frivillige sociale arbejde
- Ansøgningskema til økonomisk støtte
- Ansøgningsfrister
- Kommunens kriterier og procedure for tildeling af økonomisk støtte
- Beskrivelse af frivilligrådet, herunder frivilligrådets medlemmer, kompetencer og arbejdsopgaver
- Oversigt over frivillige sociale organisationer og foreninger i kommunen (evt. links til hjemmesider)

KOMMUNALREFORMEN OG NYE MULIGHEDER FOR FREMTIDENS SAMARBEJDE

Der er i dag mange eksempler på godt samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale organisationer. Men der er også mange eksempler på, at der stort set ingen kontakt er mellem kommunen og de lokale frivillige sociale organisationer. Og der er eksempler på, at forskellige tiltag ikke reelt er udtryk for at de frivillige sociale organisationer inddrages. Kommunalreformen kan netop være den løftestang, der kan skabe rum for udviklingen af et godt, konstruktivt og reelt samarbejde. Formuleringen af en frivilligpolitik kan være et godt udgangspunkt for etableringen af et samarbejde i den nye kommune, og en god måde at strukturere rammerne for samarbejdet på. Kommunalreformen giver ligeledes mulighed for, at der kan oprettes nye frivilligråd, som kan medvirke til at styrke den frivillige sociale indsats i de nye kommuner, ved at frivilligrådet tillægges en række formelle kompetencer.

LOKALE CHARTERS

Endnu en måde at sikre og udvikle et reelt samarbejde på, er at udarbejde lokale charters eller kommunale foreningskontrakter. Lokale charters er en omfattende samarbejdsaftale, som kommunen og de lokale frivillige sociale organisationer udvikler i fællesskab. Udviklingen af charteret skaber et forum, hvor parterne kan diskutere problemer og løsningsmuligheder. Det vigtigste ved charteret er således ikke selve dokumentet, men processen der indebærer, at kommunen og de frivillige sociale organisationer får diskuteret reglerne for samarbejdet. Lokale charters fremmer det gode samarbejde, idet de skaber genomsigtighed omkring pligter og rettigheder for både kommune og frivillige sociale organisationer.

HVIS DU VIL VIDE MERE

Der kan findes mere inspiration til udviklingen af et fremtidigt samarbejde mellem de nye kommuner og de frivillige sociale organisationer i Socialministeriets publikation fra september 2006: "Det frivillige sociale arbejde og kommunalreformen – udviklingsmuligheder og barrierer".

Der kan læses mere om lokale charters i Rådets publikation fra marts 2006: "Lokale charters i Storbritannien – en fortælling om, hvordan man styrker samarbejdet mellem frivillige foreninger og en kommune".

Desuden henvises til Socialministeriets "Vejledning nr. 7 til serviceloven om Kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige organisationer mv." fra december 2006.

DET GODE LOKALE SAMARBEJDE

Mange kommuner og lokale frivillige sociale organisationer og foreninger samarbejder i dag, men der er stadig rige muligheder for at styrke samarbejdet. Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har derfor i løbet af 2006 gennemført en undersøgelse af kommunernes samarbejde med frivillige sociale organisationer. Undersøgelsens resultater er samlet i rapporten "Kommunalt samarbejde med frivillige sociale organisationer", som blev udgivet i december 2006. Det primære formål med undersøgelsen har været at indsamle en række gode eksempler på samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale organisationer, så man lokalt kan lade sig inspirere af erfaringer fra andre kommuner. Det er håbet, at man lokalt vil kunne finde inspiration til at etablere, styrke og udvikle samarbejdet, og at denne samling anbefalinger til et godt samarbejde kan bidrage til en debat af mulighederne for et styrket samarbejde.

RÅDET FOR FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har eksisteret siden 1. juli 2004. Rådet erstattede Kontaktudvalget for frivilligt socialt arbejde. Rådet har 12 medlemmer, der er udpeget til Rådet af Socialministeren på baggrund af deres personlige erfaring med, engagement i og viden om frivilligt socialt arbejde.

Rådet skal rådgive socialministeren og Folketinget om det frivillige sociale arbejde. Rådets formål er således at bidrage til den offentlige debat om den frivillige sektors rolle i udviklingen af velfærdssamfundet, herunder sektorens samspil med den offentlige sektor og erhvervslivet.

